

Vinný kmen

Převod materiálu

Drahomíra Dušková Havlíčková

Pořadí v lekci

29

Téma

Zůstát blízko Ježíše nese dobré plody.

Cíl

- Děti si uvědomí, že vina, vinný kmen, ratolesti i ovoce spolu souvisí, jsou propojené, jedno bez druhého moc nejde.
 - Děti přemýšlí, co je to dobré ovoce, které máme nést. Co k tomu potřebujeme? Kde k tomu bereme sílu?
-

Pro učitele

Biblický text: J 15,1–11 (15,12–27)

Výkladové poznámky

Poslední z „Já jsem“ výroků.

Podobenství — vina = Otec, vinný kmen = Ježíš, ratolesti = my.

Rozdělení textu:

1) Výklad o zůstávání, založený na obrazu vinné révy (verše 1–8)

2) Výklad o zůstávání v lásce, kterou určuje Ježíšova smrt za přátele (verše 9–17)

Ježíš rozvíjí **obraz vinné révy** podobným způsobem jako u dobrého pastýře. Pozadí tohoto obrazu můžeme hledat ve Starém zákoně, kde vinná réva je vždy obraz národa — Izraele (zatímco u Jana je ztotožněna s Ježíšem — jednotlivcem, Ježíš naplnil poslání Božího lidu). U Jana je réva i s ratolestmi obrazem společenství, které Ježíš vytváří. Nejbližší Janovi je izajášovská „píseň o vinici“ (Iz 5,1–7), kde hraje hlavní roli chování vinné révy, Hospodin zde vystupuje jako vinař, který o vysazenou révu pečuje, hlavní pozornost je upřena na ovoce. U evangelisty Jana je tím ovocem láska.

Je zde důležitý „trojlenný vztah — Otec–Syn–lid“ — v Janově obrazu se ukazuje spolupracující vztah mezi révou a vinařem, mezi Synem a Otcem, oba přisobí, aby ratolesti nesly ovoce: vinař (Otec) je čistí, réva (Syn) je vyživuje.

Vinař (Otec) — ratolesti, které neplodí, odstraňuje, ratolesti, které nenesou ovoce, prořezává, aby nesly více.

Tento motiv ořezávající „prořezky“ ve spojení s Bohem vyvolává představu soudu. Odstraňování planých výhonků je běžnou a nutnou pastelerskou technikou směřující k dobré úrodě.

Klíčovým motivem celého oddílu je „zůstávání“ (objevuje se 10×) — zůstat v Ježíšově blízkosti znamená nést dobré ovoce, mít výživu, patřit ke společenství, jde tu o trvalé napojení na Ježíše jako na zdroj života. Jestliže já skrze víru zůstávám v Ježíši, on zůstává ve mně, působí ve mně lásku, víru. Zůstat v Ježíšově lásce znamená setrvat ve vztahu — „zůstaňte ve mně a já ve vás...“. Ratolesti, které nezůstanou, budou vyhozeny a spáleny, zatímco ti, kdo zůstanou, ponesou hojné ovoce a jejich prosby budou vyslyšeny.

Výroky „Já jsem“ — verš 1 — „Já jsem pravý vinný kmen a můj Otec je vina“ a verš 5 — „Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti“. První výrok se týká více vztahu Syna a Otce, druhý výrok vztahu Syna a nás (lidu).

Verše 12–15 Ježíš dává učedníkům **nové přikázání „milovat se navzájem“** a ukazuje, že hlavním zájmem jeho lásky je jeho smrt za přátele. Přátelství bylo v antice jednou z nejvyšších hodnot. Učedníci se stávají Ježíšovými přáteli, protože on s nimi tak jedná, pokládá za něj svůj život a zděračuje, že přítel je něco jiného než služebník.

Úskali

Text není příběhový, je to podobenství nebo spíše obraz. To s sebou nese jakousi neakčnost, ale zase je to typický rys Janova evangelia, které je více obrazové, poetické, tak se toho nemusíme bát. Navrhuji pracovat s obrazy.

Soud, Ježíšova výlučnost — nezdržovat tolik odsouzení jako spíše ujištění pro ty, kteří zůstanou v Ježíši — jak dobré je být v Boží blízkosti.

Odkazy

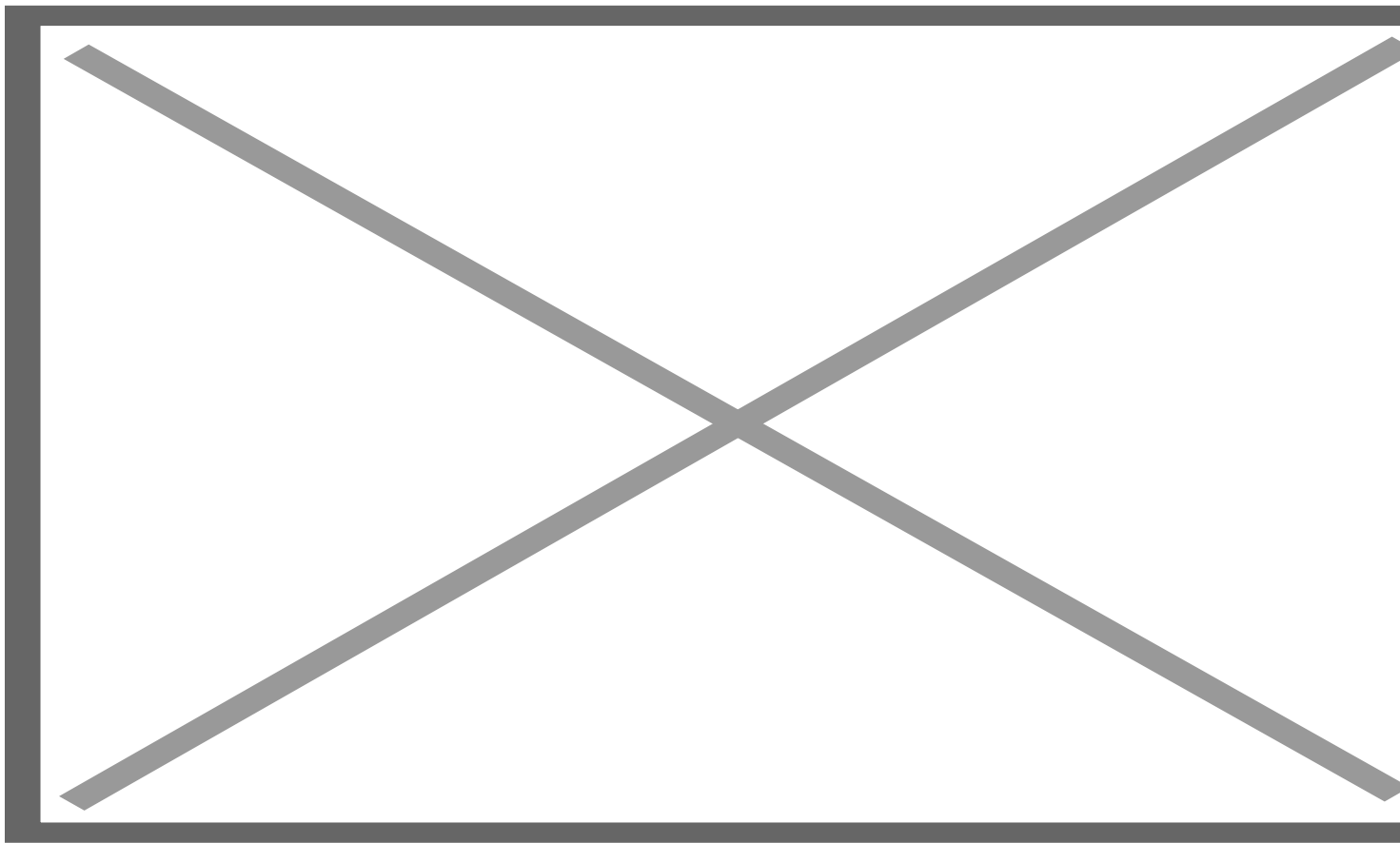
Roskovec, Jan: *Janovo evangelium*. Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, v tisku.

Odkazy na starší přípravky, pracovní materiály a další najdete pod textem úlohy.

Pro děti

Předškoláci

(Vyprávění podle Marty Sedlákové ve stylu metody „Godly play“ — vyprávějte pomalu, nejlépe zpačti, obraz vytvářejte jen jednou rukou. Otázky na děti přijdou až nakonec.)

Tohle je krabice, která skrývá dárek. *(Krabice p?kn? ozdobená, zlatá.)*

Co v ní asi je? *(Za?ukat.)*... Je to podobenství. Podobenství je velmi starý p?íb?h, starší než vy, než vaši rodi?e i než vaši prarodi?e, je prastaré. Podobenství je tu pro vás. Nemusíte si ho koupit, ani si ho zasloužit, je to dárek pro vás. Možná je složité, možná budeme pot?ebovat ?as, abychom ho pochopili, ale už te? je to vaše podobenství. *(Otev?ít, vyndat podkladovou látku, rozprost?ít, p?i tom mluvit.)*

Byl jednou jeden ?lov?k, který konal tak podivuhodné v?ci,

a tak úžasn? mluvil, že se lidé nep?estávali divit, kdo to je.

Nakonec to nemohli vydržet a museli se zeptat, co je za?.

Když se ho zeptali, kdo je, ?ekl: Já jsem vinný kmen. A m?j Otec je vina?. *(Vložit obrázek vina?e.)*

Vina? m?l vinici s úrodnou p?dou. *(Hn?dá látka jako p?da.)*

Postavil okolo ní zídku, aby ji z lesa nechodili rozhrabávat kanci. *(Kostky jako ohrada.)*

Zkyp?il její p?du, vybral z ní kameny a uhrabal ji. *(Pohyb jednou rukou jako kyp?ení, vybírání kamen? a uhrabání.)*

P?ipravil všechno.

A do úrodné p?dy zasadil ušlechtilou vinnou révu. *(Kmen a v?tve.)*

To jsem já, ten vinný kmen. Od vina?e mám všechnu pé?i.

Na vinici nechává vina? svítit slunce *(slunce)* a padat déšť *(mrak a kapky)*.

Díky vinaři mám dostatek slunce i vody. Okopává půdu a hnojí ji.

Tolik dobré péče...

Slunce svítí. Z půdy stoupá voda. (*Rozkládáme postupně modré stuhy.*)

Od kořenů... Kmenem... Až do větví...

Z půdy stoupají živiny. (*Zelené stuhy.*) Od kořenů... Kmenem... Až do větví.

Větvím se také říká ratolesti.

Ratolesti patří ke mně, ke stromu, ke kmeni, vyrůstají ze mě.

Já, vinný kmen, jim dávám vodu... živiny... sílu.

Na větvích vyrůstají listy... (*Vložit listy.*) A květy... (*Vložit květy.*)

Z květů vyrostou plody. (*Vložit hrozny.*)

Slunce svítí na hrozny, z kmene do nich proudí voda a živiny.

Hrozny dozrávají.

Je to dobré ovoce a úroda je velká.

Moc velká a dobrá.

Já jsem vinný kmen. Můj otec je vinař.

Moje vinice vydala plody, urodilo se.

Zajímalo by mě, jestli by vinný kmen vyrostl bez vinaře?

Zajímalo by mě, může růst větev bez kmene?

Zajímalo by mě, co se stane s ratolestí, která nemá žádné ovoce?

Zajímalo by mě, vidíte se v tom příběhu někde? Kde v tom příběhu jste vy?

Co jste?

Zajímalo by mě, můžete také nést ovoce?

Pomůcky: Krabice, podkladová látka, obraz vinaře, hnědá látka jako vinice, kostky, kmen a větve z plsti, modré a zelené stuhy, listy, květy, hrozny z plsti nebo papíru.

Mladší školní děti

Pokud jsme do kostela přinesli křepičku, kus vinné révy a hrozny, můžeme pokračovat v rozhovoru, předměty umístíme doprostřed (na stůl, na koberec). Nejprve si vezmeme hrozen vína, dťem nabídneme. *Jak to víno chutná? Kde víno roste? Co potřebuje víno, aby vyrostlo? Byli jste někdy na vinici? Co všechno může přilákat z vína udlat? (Rozinky, víno alkoholické, šťávy, vinný ocet aj.) Kdo se o víno stará? Co všechno musí vinař udlat?*

Ježíš jednou vyprávěl, že Pán Bůh je vinař a vyprávěl o tom už kdysi dávno prorok Izajáš ve své písni o vinici (obraz kropičky = péče). Nejprve připravil půdu, zkypl ji, všechny kameny z ní vybral a vysadil výbornou odrůdu vinné révy, ušlechtilou, prostě prvotřídní. Rozhodně nešetřil. Uprostřed své vinice také postavil vřez a vytesal lis a žekal, až vinná réva vydá hrozny. Žekal dobrou úrodu, když do té vinice tolik investoval, když vynaložil takové úsilí. Nepeřoval jen o celou vinici, ale také o každou vinnou révu jednotlivě — ratolesti, které uschly, odstrařoval a ratolesti, které nenesly ovoce, prořezřoval, aby nesly více ovoce.

Ježíš je vinný kmen. Má kořeny v zemi, vyživuje listy, ratolesti, plody. Je pevný. Bez něho žádné ovoce nevyroste. Z něho žijí ratolesti.

My lidé jsme ty ratolesti, jsme napojeni na vinný kmen, na Ježíše a řerpáme od něho sílu, živiny, výživu a díky péči vinaře a výživě vinného kmene neseme ovoce. Jaké ovoce neseme — jako jednotlivci i jako sbor?

Pomůcky: Kropička, vinná réva, hrozny (reálné nebo na obrázku).

Starší školní děti

Přeteme společně (po verších, odstavcích apod.) celý text z Janova evangelia 15,1–17. Děti mají za úkol najít v textu úkoly pro nás/pro sebe (mohou pracovat ve dvojicích, skupinách, pak své úkoly porovnat).

- „zstařte ve mně, a já ve vás“ (verš 4) — být srostlí s Ježíšem, propojení, napojení
- prostě, oř chcete, a stane se vám“ (verš 7) — modlitba
- „ponesete hojně ovoce a budete můmi uředníky“ (verš 8)
- „zstařte v mé lásce“ (verš 9)
- „Toto je mé přikázání, abyste se milovali navzájem“ (verš 12)
- „já jsem vyvolil vás a ustanovil jsem vás, abyste šli a nesli ovoce a vaše ovoce, aby zřtalo“ (verš 16)

Mřžete vést rozhovor o jednotlivých úkolech, jak se nám daří je napřovat v našem osobním životě, ale i v našem spoleřenství, ve sboru, v církvi. Potom je možné vést rozhovor o tom, jaké ovoce vlastně neseme nebo máme nést? Ovoce, o kterém Ježíš mluví v tomto oddílu, je láska. Je možné také přeříst oddíl o ovoci Ducha svatého z epiřtoly Galatským 5,22: „Ovoce Bořího Ducha však je láska, radost, pokoj, trpřlivost, laskavost, dobrota, vřrnost.“

Pomůcky: Bible, papíry, tuřka.

Přesah

Křestní píseř z Dodatku evangelického zpřvníku 680 „Buř Bohu sláva, díky i řest a pozdravení, ře vyšla nová ratolest na vinném kmeni, z milosřdenství Otcova jsme děti řřla Kristova a putujeme s ním za Bořím královstvím“ — rozhovor o křtu, o sboru / církvi jako řřlu Kristovř.

Liturgie

Písně

Vinný kmen (SV 318); *Zřstávej s námi, Ježíři* (SV 402); *V tobě je radost* (SV 363); *Mír na zemi daruj nám* (SV 184); *Buř Bohu sláva* (EZ 681), *Nové přikázání* (SV 364)

Biblický text k zapamatování

Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce... (Jan 15,5)

Mně však v Boží blízkosti je dobře... (Žalm 73,28)

Rituál

[Na plakátu](#) společně hledejte obrázek, který symbolizuje dnešní vyprávění.

Zapalte svíčku jako znamení svatosti, chýťte se kolem dokola za ruce a opakujte či zpívejte refrén „Ty jsi hoden žehnání a chvály, tvoji moc a sílu slavíme. Před tebou se Pane Kriste, Králi králi, dobrovolně skláníme.“ (SV 215, EZ 632)

Na začátku setkání můžete recitovat úvod Janova Prologu (J 1,1): Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo byl Bůh.

Okénko do bohoslužeb

Akce — přineš křesťanu, kus vinné révy — stromu a hrozen vína (pokud nemáme, stačí obrázky). Jak to spolu souvisí? Kdo je kdo v našem příběhu? O tom si povíme na nedělní. Kam patříme? Vidět, že patříme ke kmeni?

Modlitba

Pane Bože, náš milý vinaři, ty o nás pečuješ, chráníš nás, dáváš nám dobré podmínky k životu i růstu. Ježíš je náš kmen a my z něho rosteme, jsme jeho ratolesti. Ať neseme dobré ovoce, máme se mezi sebou rádi, umíme si odpouštět a pomáhat. Amen.

Kam dále

[Já jsem pravý vinný kmen. Biblický text: Janovo evangelium 15,1-11. Hostem Petr...](#)

[Kejřová, Eva: Pád severní říše \(katechetická příprava z cyklu „Pozvání na cestu...“\)](#)

[Odkaz na píseň](#)

[Svou sílu nám dáváš jak vinný kmen](#)

[Zůstávej s námi, Ježíši \(SV402\)](#)

[Srdce mé jásá, v tobě je spása](#)

[Mír na zemi daruj nám](#)

[Buď Bohu chvála, díky a čest](#)

[Nové přikázání \(SV364\)](#)

[Cílová skupina](#)

[Předškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

[Katechetické cykly](#)

[Dál peče nejdeme sami IV \(s apoštolů, s Janem a celou církví\)](#)

[Biblický odkaz \(kat\)](#)

[Jan 15,1–11](#)

[Jan 15,12–27](#)